

calypsis quosdam duos mirabiles Prophetas, eosdemque morituros, et in conspectu hominum resurrecturos, et ascensuros ad Dominum¹; et intelliguntur ipsi Enoch et Elias; quamvis illic nomina eorum taceantur. Et si forte tu, qui ista sapis, hanc Scripturam non accepisti; aut si accipis, contemnis et dicis: Non sunt nominatim expressi: vivant, ut putas, nunquam morituri. Adhuc dic mihi, Si peccati est mors, quare non sunt mortui? Repono tibi, Si naturæ est mors, quare non sunt mortui? Ego dico, ut vivant, finitam esse culpam: tu dic, si potes, finitam esse naturam.

XII. Aliud quidem ex alio et per occasionem diximus: sed quod tamen sic pertinet ad fidei nostræ stabilitatem, contra quosdam disputatores male crebrescentes. Sed non vincant patientiam nostram: nec tamen evertant fidem nostram. Cauti et circumspecti simus adversus novitates disputationum, humanarum utique, non divinarum. Apostolorum solemnitatem hodie celebramus, Apostolum momentem audiamus: « Profanas vocum novitates evita; » multum enim proficiunt ad impietatem². Volumus autem vos sapientes quidem esse in bono, integros autem » a malo³. » Mortuus est Adam, sed serpens ille nondum est mortuus. Susurrat, et insibilare non cessat. Extremum illi supplicium reservatur: sed comites suæ damnationis inquirat. Audiamus amicum sponsi, zelantem sponso non sibi: « Zelo enim vos zelo Dei; aptavi vos uni viro virginem castam exhibere Christo. Et timeo, inquit, ne » sicut serpens Evam seduxit astutia sua, sic et vestræ » mentes corrumpantur a castitate, quæ est in Christo⁴. » Verba apostolica omnes audivimus, omnes observemus, omnes serpentis venena caveamus. Non enim possumus

¹ Apoc. xi, 7. — ² 2 Tim. ii, 16. — ³ Rom. xvi, 19. — ⁴ 2 Cor. i, 2, 3.

dicere: Non audivimus, non novimus; quando modo cantavimus: « In omnem terram exivit sonus eorum, et in » fines orbis terræ verba eorum¹. » Currentia verba in fines terræ venerunt ad nos: excepimus, conscripsimus, lectores instituimus. Non tacet lector, parturit disputator: quare non cessat insidiator?

SERMO CCC².*In solemnitate Martyrum Machabæorum (2), I.*

I. ISTMUM diem nobis solemnem gloria Machabæorum fecit: quorum mirabiles passionem, cum legerentur, non solum audivimus, sed etiam vidimus et spectavimus. Olim ista gesta sunt, ante incarnationem, ante passionem Domini et Salvatoris nostri Jesu Christi. In primo populo illo extiterunt, in quo Prophetæ extiterunt, qui hæc præsentia prædixerunt. Nec quisquam arbitretur, antequam esset populus Christianus, nullum fuisse populum Deo. Imo vero, ut sic loquar, quemadmodum se veritas habet, non nominum consuetudo, Christianus etiam ille tunc populus fuit. Neque enim post passionem suam cœpit habere populum Christus: sed illius populus erat ex Abraham genitus, cui perhibens testimonium ipse Dominus ait: « Abraham concupivit videre diem meum; » et vidit, et gavisus est³. » Ergo ex Abraham natus est ille populus, qui servivit in Ægypto, et qui manu potenti per Moysen famulum Dei de domo servitutis liberatus,

¹ Psal. xviii, 4. — ² Alias de Diversis 109. — ³ Joan. viii, 56.

per mare Rubrum fluctibus descendantibus ductus, in eremo exercitatus, legi subditus, in regno collocatur. Unde, sicut dixi, extiterunt Prophetæ, inde isti Martyres floruerunt. Nondum quidem erat mortuus Christus: sed Martyres eos fecit moriturus Christus.

II. Hoc ergo imprimis commendandum est Charitati Vestrae, ne, cum illos Martyres admiramini, putetis non fuisse Christianos. Christiani fuerunt: sed nomen Christianorum postea divulgatum factis antecesserunt. Sed videlicet quasi non eis erat confessio Christi, a rege impio et persecutore non cogebantur negare Christum, quod postea Martyres, cum cogentur, ne facerent, similem gloriam consecuti sunt. Posteriores enim persecutores populi christiani, ad negandum nomen Christi compellebant eos quos persequebantur: illi in Christi nomine perseverantissime consistentes, patiebantur talia, qualia illos perpressos esse, cum legerentur, audivimus. Istis ergo Martyribus recentioribus, quorum millibus terra purpurata est, imperabatur et dicebatur a persecutoribus: Negate Christum. Quod non facientes, patiebantur talia, qualia et isti perpressi sunt. Istis vero dicebatur: Negate legem Moysi. Non faciebant: patiebantur pro lege Moysi. Isti pro nomine Christi, illi pro lege Moysi.

III. Existit aliquis Judæus, et dicit nobis: Quomodo istos nostros, vestros Martyres computatis? Qua impudentia eorum memoriam celebratis? Legite confessiones eorum: attendite si confessi sunt Christum. Cui respondemus: Vere, quia unus es ex eis qui in Christum non crediderunt, et fracti de oliva¹, oleastro succedente, foris aridi remanserunt; quid dicturus es unus ex perfidis? Non confitebantur illi aperte Christum, quia adhuc velabatur Christi mysterium. Testamentum enim Vetus

¹ Rom. xi, 17.

velatio est Novi Testamenti, et Testamentum Novum revelatio est Veteris Testamenti. Vide ergo de infidelibus Judæis patribus tuis, sed in malo fratribus tuis; vide quid de talibus dicat apostolus Paulus: « Usque nunc » quandiu legitur Moyses, velamen super corda eorum » positum est. Idipsum autem velamen in lectione veteris » Testamenti manet, quod non revelatur, quoniam in » Christo evacuatur. Cum transieris, inquit, ad Christum, auferetur velamen. Velamen, inquit, in lectione » Veteris Testamenti manet, quod non revelatur, quoniam » in Christo evacuatur¹: » non lectio Veteris Testamenti, sed velamen quod ibi positum est. Lectio denique Veteris Testamenti non evacuatur, sed impletur ab illo qui dixit: « Non veni solvere legem, sed adimplere². » Velamen ergo evacuatur, ut quod obscurum erat intelligatur. Hoc utique clausum erat, quia nondum clavis crucis accesserat.

IV. Intuere denique Domini passionem, pone tibi ante oculos in ligno pendentem, et tanquam leonem, cum voluit, recumbentem, atque ut occideret mortem, non necessitate, sed potestate morientem. Idipsum attende: vide quemadmodum in cruce dixit, « Sitio. » Et cum Judæi nescientes quid per eos ageretur, quid de nescientium manibus impleretur, spongiam cum aceto ligarent cum arundine, et ei sorbendam darent; ille hausto aceto respondit, « Perfectum est. Et inclinato » capite tradidit spiritum³. » Quis ita proficiscitur, ut ille defunctus est? Quanta veritate, quanta potestate, quam ille qui dixerat: « Potestatem habeo ponendi animam meam, et potestatem iterum sumendi eam. Nemo » eam tollit a me; sed ipse eam pono a me, et iterum » sumo eam⁴. » Agnoscit regnum viventis, qui digne co-

¹ 2 Cor. iii, 14-16. — ² Matth. v, 17. — ³ Joan. xix, 30. — ⁴ Id. x, 18.

gitaverit potestatem morientis. Hoc autem dixerat per Prophetam ipsis Judæis : « Ego dormivi¹. » Tanquam diceret : Quid vos de mea morte jactatis ? Quid, quasi me viceritis, inaniter gloriamini ? « Ego dormivi. » Ego dormivi, quia volui ; non quia sævistis. Ego implevi quod volui : vos in scelere remansistis. Accepto ergo aceto et hausto, dixit : « Perfectum est. » Quid perfectum est ? Quod de me scriptum est. Quid de illo scriptum est ? « Dederunt in escam meam fel, et in siti mea potaverunt me aceto². » Circumspiciens ergo cuncta quæ gesta fuerant in passione ejus ; jam illi ante crucem caput agitaverant, jam fel dederant, jam ossa pendens et extenti numeraverant, jam vestimenta divisa erant, jam super tunicam indivisibilem sortem miserant : circumspectis et quodam modo computatis omnibus quæ de ipsius passione Prophetæ prædixerant, restabat nescio quid, quod minus erat : « Et in siti mea potaverunt me aceto. » Ut hoc quod modicum remanserat adderetur, dixit, « Sitio. » Accepto quod minus erat, respondit, « Perfectum est. » Quo dicto, « Inclinato capite tradidit spiritum. » Tunc terræ fundamenta concussa sunt, tunc disruptis petris inferorum secreta patuerunt, tunc sepulcra mortuos reddiderunt ; et ut dicam propter quod totum diximus, quia jam tempus erat ut in mysterio crucis omnia quæ in Veteri Testamento velabantur, revelarentur, velum templi conscissum est.

V. Cœpit ergo ex illo Christus post resurrectionem apertissime prædicari. Cœperunt in eo quæ prædicta erant prophetica manifestissime impleri ; cœperunt eum Martyres constantissime confiteri. Ipsum Martyres in manifesto confessi sunt, quem tunc Machabæi in occulto confessi sunt : mortui sunt isti pro Christo in Evangelio revelato, mortui sunt illi pro Christi nomine in lege ve-

¹ Psal. III, 6. — ² Id. LXIII, 22.

lato. Christus habet utrosque, Christus pugnantes adjuvit utrosque, Christus coronavit utrosque. Christus habet in ministerio suo utrosque, tanquam quidam potentissimus incedens cum agmine obsequentium, aliis præcedentibus, aliis sequentibus. Ipsum ergo potius intueri in carnis vehiculo præsentem : et qui præcedunt, illi obsequuntur ; et qui sequuntur, illi devoti sunt. Nam ut noveris, aperteque noveris quia pro lege Moysi morientes, pro Christo sunt mortui ; audi ipsum Christum, o Judæe, audi ; et aperiatur tandem cor tuum, velum tollatur ab oculis tuis. « Si crederetis Moysi, crederetis et mihi. » Hoc audi, hoc accipe, si potes. Si a me velamen ablatum est, vide. « Si crederetis, inquit, Moysi, crederetis et mihi : de me enim ille scripsit¹. » Si de Christo Moyses scripsit ; qui pro lege Moysi veraciter mortuus est, pro Christo animam posuit. « De me, inquit, ille scripsit. » Qui servierunt linguæ confidentium, ei servivit calamus verascribentium. Vos calamum Moysi quomodo intelligere poteritis, qui in calamo acetum ligastis ? Utinam aliquando vinum ejus bibatis, cui adhuc blasphemando acetum propinatis.

VI. Machabæi ergo Martyres Christi sunt. Ideo non incongrue, neque importune, imo convenientissime dies eorum et solemnitas eorum a Christianis potius celebratur. Quid tale Judæi celebrare noverunt ? Sanctorum Machabæorum basilica esse in Antiochia prædicatur : in illa scilicet civitate, quæ regis ipsius persecutoris nomine vocatur. Antiochum quippe regem persecutorem impium pertulerunt, et memoria martyrii eorum in Antiochia celebratur ; ut simul sonet et nomen persecutoris, et memoria coronatoris. Hæc basilica a Christianis tenetur, a Christianis ædificata est. Eorum ergo memoriam cele-

¹ Joan. v, 46.

brandam nos habemus, nos tenemus : apud nos passionum eorum millia per orbem terrarum sanctorum Martyrum imitata sunt. Nemo ergo dubitet, fratres mei, imitari Machabæos; ne cum imitatur Machabæos, putet se non imitari Christianos. Prorsus imitationis affectus ferveat in cordibus nostris. Discant viri mori pro veritate. Discant foeminae, de matris illius tanta patientia, ineffabili virtute, quæ noverat servare filios suos. Habere noverat, quæ perdere non timebat. Isti in se singuli sentiendo, illa videndo in omnibus passa est. Facta mater septem Martyrum, septies martyr : a filiis non separata spectando, et filiis addita moriendo. Videbat omnes, amabat omnes. Ferebat in oculis, quod in carne omnes; nec solum non terrebatur, sed etiam exhortabatur.

VII. Hanc Antiochus persecutor velut matrem de cæteris matribus computavit. Persuade, inquit, filio tuo, ne pereat. Et illa : Plane filio meo vitam persuadebo, ad mortem cohortando : tu mortem vis persuadere, parcendo. Qualis autem allocutio, quam pia, quam materna, quam inter spiritales et carnales in ambiguo suspensa? « Fili, miserere mei. Fili, inquit, miserere mei, quæ te » novem mensibus in utero portavi, cui lac triennio dedi, » atque ad hanc ætatem perduxit : miserere mei¹. » Omnes expectabant verba consequentia : Consenti Antiocho, noli deserere matrem tuam. Illa e contra, Consenti Deo, noli deserere fratres tuos. Si me quasi deseris, tunc me non deseris. Ibi te habebit, ubi ne perdam ulterius non timebo. Ibi te mihi servabit Christus, unde non tollet Antiochus. Deum timuit, matrem audivit, regi respondit, fratribus adhæsit, matrem traxit.

¹ 2 Mach. vii, 27.

SERMO CCCI¹.*In solemnitate SS. Machabæorum, II.*

I. MAGNUM spectaculum positum est ante oculos fidei nostræ. Aure audivimus, corde vidimus optantem matrem ante se finire istam vitam filios suos : longe contrariis votis consuetudini humanæ. Omnes enim homines filios suos ex hac vita migrando præcedere volunt, non sequi : illa autem optavit posterior mori. Non enim amittebat filios, sed præmittebat : nec intuebatur quam vitam finirent, sed quam inchoarent. Desinebant enim vivere, ubi quandoque fuerant morituri; et incipiebant vivere, sine fine victuri. Parum est fuisse spectatricem, mirati sumus potius hortatricem. Fœcundior virtutibus, quam foetibus : videns certantes, in quibus omnibus ipsa certabat; et in omnibus vincentibus ipsa vincebat. Una mulier, una mater, quomodo nobis ante oculos posuit unam matrem sanctam Ecclesiam, ubique exhortantem filios suos pro illius nomine mori, de quo eos concepit et peperit? Sic sanguine Martyrum impletus orbis præjectatis seminibus seges Ecclesiæ pullulavit. Unde hoc homini? nisi, quia « Salus justorum a Domino, et protector eorum » est in tempore tribulationis². »

II. Vidimus, novimus protectorem fuisse Dominum in tempore tribulationis trium virorum illorum, qui ambulabant inter ignes innocios, et Dominum sine ulla

¹ Alias de Diversis 110. — ² Psal. xxxvi, 39.

læsione laudabant. Ubi homo sæviebat, flamma parcebat. Vidimus, novimus quemadmodum salus eorum iustorum a Domino fuit, ut in ignem mitterentur, et illum asperum regem, quem loquendo irritaverant, vivendo converterent. Credidit quippe in eorum Deum, et proposuit edictum, ut quicumque blasphemaret Deum Sidrach, Misach et Abdenago¹, in interitum iret, et domus ejus in direptionem. Quam dissimilis jussio primæ jussioni! Qualis prima jussio? Pereat qui statuam auream non adoraverit. Qualis secunda? Pereat qui Deum verum blasphemaverit. Fideles homines non mutati, infidelem hominem mutaverunt. Illum in perfidia stare non permiserunt, quia ipsi in fide steterunt. Salus ergo illorum manifeste a Domino fuit. Quando illi non ardebant et laudabant, aderat Dominus. Quando isti ardebant, confitebantur, tamen moriebantur, ubi erat Dominus? An forte illi justi erant, isti peccatores? Audivimus enim istos paulo ante, cum passio eorum legeretur, confiteri peccata sua, et dicere, quoniam omnia illa irascente Domino sibi, sed et paterno merito paterentur². Quid illi? Legite, et videbitis etiam ipsos peccata propria confiteri, et dicere se merito perpeti³. » Equaliter justis, confessores æqualiter peccatorum; et ideo justis, quia confessores æqualiter peccatorum. Ideo irreprehensibiles, quia non mendaces. « Si enim dixerimus, ait Joannes, quia peccatum non habemus; nos ipsos decipimus, et veritas » in nobis non est. Si autem peccata nostra confessi fuerimus, fidelis est et justus, qui dimittat nobis peccata, » et emundet nos ab omni iniquitate⁴. » Ad justos ergo pertinet confessio peccatorum: ad superbos pertinet defensio meritorum. Pariter ergo justis peccata confitentes,

Dan. xii, 96. — ² Mach. vii, 18 et 32. — ³ Dan. xii, 28. — ⁴ 1 Joan. 1, 8, 9.

pariter Deo gloriam dantes, pariter pro ejus legibus mori parati. Quare illi ab ignibus liberantur, isti ab ignibus consumuntur? Ergo illis Deus aderat, hos deseruerat? Absit: imo utrisque affuit; illis in aperto, istis in occulto. Illos visibiliter liberabat: istos invisibiliter coronabat. Illi quidem de morte liberati sunt; sed in hujus vitæ tentatione manserunt: ab igne liberati, ad pericula reservati: uno tyranno victo, adhuc certaturi cum diabolo. Fratres mei, sicut Christiani intelligite, Machabæi melius et tutius liberati sunt. Ab illis tribus viris, cæteris remanentibus, illa una tentatio superata est: ab istis ista vita finita, quæ tota tentatio est. Deinde divino judicio, occulto procul dubio, sed tamen justo, Nabuchodonosor meruit converti, Antiochus meruit obdurari. Ille invenit misericordiam, iste auxit superbiam.

III. Sed quantum et quousque auxit superbiam? « Vidi impium exaltari super cedros Libani. » Quousque? « Transivi, et ecce non erat: et quæsi eum, » et non est inventus locus ejus¹. » Bene: quæsi eum, et non invenisti, quia transisti. Vis videre impium non esse? vis quærere eum, et locum ejus non invenire? Transi. Quid dico: Transi? Noli expavescere: non dixi: Morere: Putasti enim me dixisse: Transi de hac vita, et ideo expavisti, quia non transisti. Quid est, non transisti? Non transisti erectione cordis, temporalis felicitatis illecebras; non transisti blandimenta carnis, non transisti suggestiones sæculi cor titillantes et immittentes timore n miseriarum humanarum. Ideo in hoc mundo putas esse felicitatem, in hoc mundo non putas esse calamitatem. Felicitas regni cælorum non tetigit cor tuum, non inde aspersa est æstibus tuis aura refrigerii. Quando tibi dicitur: Falsa est felicitas mundi; etsi non audeas ita dicere²,

¹ Psal. xxxvi, 35, 36. — ² Forte contradicere.

video tamen in corde tuo, forte os torques, subsannas, irrides, et dicis tibi: O si hic mihi bene sit! postea quid futurum sit nescio. Et non est parum, quia vel nescio dicis: ne forte etiam hoc dicas: « Exiguum et cum tædio » est tempus vitæ nostræ, et non est reversio in fine hominis, et non est qui agnitus sit reversus ab inferis¹. » Vel nescio dic. Confessio ignorantiae, gradus est scientiae. Sic ergo te alloquar, tanquam mihi dicas. Nescio quid post mortem futurum sit: prorsus ignoro an beati futuri sint justis, et miseri peccatores; an utriusque pariter non sint futuri. Illud tamen quamvis nescias, non audebis dicere post mortem beatos futuros peccatores, miseros justos. Non potes dicere, illos etsi suspicaris pariter non futuros, in meliori tamen statu futuros impios, et justos in malis post mortem futuros. Nec ignorantia tua tibi potest suggerere hoc. Ergo potes dicere: Utrum bene sit post mortem justis, et male post mortem impiis, an utriusque pariter sine sensu futuri sint, nescio. O si hic mihi bene sit, cum vivo, cum sentio! Vides quia nondum transisti. Ista, inquam, istas cogitationes terrenas, pulvereas, fumosas, vapores, carnales, mortales nondum transisti. Ideo tibi videtur impius exaltari super cedros Libani: ideo quaeris locum ejus, et invenis, quia non transisti.

IV. Locum ejus quaeris, et invenis; sed hic. Habet locum suum in hoc saeculo. Non enim frustra a Deo praescio crearetur, aut frustra nutrireretur, aut frustra super eum sol oriretur, et pluvia funderetur, frustra ei maligno et male viventi tanta Dei patientia parceretur. Non est hoc frustra: habet hic locum suum. Et si non omnia possumus nos invenire: sed Deo nota sunt omnia, qui novit cuncta disponere. Ecce, ut de aliis taceamus, qualem locum hic habuit iste miser Antiochus? Per eum po-

¹ Sap. II, 1.

pulus Dei flagellatus est et probatus: per eum isti sancti juvenes coronati. Ergo habuit hic locum suum. Malus erat; sed bene illo usus est, qui malus esse non potest. Sicut enim mali homines male utuntur creaturis bonis: sic Creator bonus bene utitur hominibus malis. Novit quid inde agat, qui totum creavit humanum genus. Aurifex portat, aurifex appendit, aurifex librat. Pictor novit ubi ponat nigrum colorem, ut sit decora pictura; et Deus nescit ubi ponat peccatorem, ut sit ordinata creatura? Nisi Deus anterioribus saeculis servaret sua patientia peccatores, unde nascerentur hodie tot fideles? Alii mali servantur, ut boni inde nascantur. Boni gratia Dei: nam tota damnata est massa peccati. Quid diabolo nequius? Et de illius nequitia quanta bona fecit Deus? Non funderetur pro salute nostra sanguis Redemptoris, nisi per nequitiam desertoris. Lege Evangelium, et vide quid ibi scriptum est: « Immisit diabolus in cor Judæ, ut » traderet Christum¹. » Malus diabolus, malus Judas: qualis organarius, tale organum. Usus est ergo male diabolus suo vase: usus est ambobus Dominus bene. Conati sunt ergo ad nostram perniciem: Deus hoc vertere dignatus est ad nostram salutem.

V. Tradidit Judas Christum, et damnatus est. Judas tradidit, et damnatur: tradidit Filium Patris, et glorificatur. Tradidit, inquam, Judas Magistrum, et damnatur: tradidit se ipse Filius, et laudatur. Quomodo Judas tradidit Christum, omnes novimus: expectatis fortassis audire quomodo Pater tradidit Filium. Et hoc nostis: sed commemorabo, ut recordemini. Audi Apostolum dicentem de Deo Patre: « Qui proprio Filio non pepercit, sed » pro nobis omnibus tradidit illum². » Audi et de Filio: « Qui me, inquit, dilexit, et tradidit semetipsum pro

¹ Joan. XIII, 2. — ² Rom. VIII, 32.

» me¹. » Duos jam vide traditores : Patrem Filii traditorem, Filium sui ipsius traditorem, sed utrumque salvatorem, quia utrumque creatorem. Judas ergo quid fecit? Quid enim boni fecit? Bonum de illo factum est, non ipse bonum fecit. Neque enim ait Judas : Tradam Christum, ut liberetur genus humanum. In Juda tradidit avaritia, in Deo misericordia. Non redditum est Judæ, nisi quod fecit, non quod de illo Deus fecit.

VI. Quare ista diximus? Quia est in hoc sæculo impio locus : et prorsus novit Dominus qui sunt ejus²; et novit quid pro ipsis faciat, de illis qui non sunt ejus. Sed tu si transieris, si terrena calcaveris, si non frustra sursum cor te habere responderis : transeundo quæres locum impii, et non invenes. In illa enim vita futura quis locus impii? Numquid adhuc opus habemus exerceri malis? Numquid necesse habet aurum adhuc purgari per paleam? Totus enim mundus fornax aurificis. Ibi justi tanquam aurum : ibi impii tanquam palea. Ibi tribulatio sicut ignis : ibi Deus sicut aurifex. Pius Deum laudat, aurum rutilat : impius Deum blasphematur, palea fumat. Ad unam tribulationem, tanquam ad unum ignem, ille purgatur, ille vastatur : sed Deus aurifex in utroque laudatur.

VII. Dicam, charissimi, exhortans vos et me ipsum. Cogitationes carnales in adjutorio Domini transeamus, sursum cor habeamus, de vita futura cogitemus : ubi cum fuerit cor tuum, transisti. Ubi est impius? Non ibi erit. Hic necessarius erat : ibi quæres eum, et non invenes locum ejus. Quando ergo videtis, fratres, qui ex fide vivitis, quorum cor rectum est, qui futuram eandemque veram et sempiternam felicitatem speratis ; quando videtis gaudentes et lætantes homines in ista falsa et de-

¹ Galat. II, 20. — ² 2 Tim. II, 19.

ceptoria felicitate, si pii estis, dolete ; si sani estis, flete. Sic enim et ille cui commoti sunt pedes, reprehendit se, quia Deum cœperat accusare, et ibi jam erat ; sed pene fuit, paulominus fuit. Non negavit Deo scientiam : sed tanquam motis pedibus nutavit. Quid est nutare? Dubitare. Quando autem se reprehendit, quod cor rectum non habuit, quid dixit? Quare mihi turbati sunt pedes? « Quia zelavi, inquit, in peccatoribus, pacem peccatorum videns. » Quia vidi divites iniquos, zelavi ; et dixi, quia perdidisti justitiam, et « Sinè causa justificavi cor meum, » et lavi inter innocentes manus meas. » Et cum dubitò, sic cœpi cognoscere, « Sic cœpi, inquit, cognoscere : hoc labor est ante me. » Magnus labor, istam solvere quæstionem. Vere labor est. Bene est illi, et malus est ; male est illi, et bonus est : et super ambos Deus judex est. Justus ergo judex dat bona malis, et mala bonis. « Labor est ante me. » Sed quousque labor est? « Donec introeam in sanctuarium Dei, et intelligam in novissima¹. » Ergo si intellexeris in novissima, erit requies inventionis, peribit labor quæstionis.

VIII. Intellige in novissima, ubi nemo erit felix malus, nemo infelix bonus. Quid enim ait? « Quid enim mihi est in cœlo? » Postea cognovi quid mihi est in cœlo, cum intrarem in sanctuarium Dei, et intelligerem in novissima. « Quid enim mihi est in cœlo? » Incorruptio, æternitas, immortalitas, nullus dolor, nullus timor, nullus beatitudinis finis. « Quid ergo mihi est in cœlo? » quid mihi servatur in cœlo? « Et a te quid volui super terram? Quid enim mihi est in cœlo? » Quid, dicam quid? Quando explicabo quid? Ideo hoc admirans dixit, non explicans, « Quid enim mihi est, » inquit. Quare non dicis quid? Quomodo dico : « Quod oculus non vidit,

¹ Psal. LXXII, 3-5.

» nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit¹? » Calcate deorsum quid; quia nihil est: sperate sursum quid; quia explicari non potest. Et hanc fidem habentes, nolite zelare in peccatoribus, quando videtis eos quasi felices, falso felices, revera infelices. Et vos « Lætamini » in Domino². » Et si habetis forte secundum tempus divitias, honores, potestates, nolite inde vos putare felices. Scienti lätari in Domino, et intelligenti in novissima, felicitas mundi non est honor, sed onus. Felix homo secundum sæculum periclitatur, ne ipsa felicitate, non in corpore, sed in anima corrumpatur. Nam ista felicitas falsa est. Tales, etsi videntur aliquid esse in hoc sæculo, non lätantur, in præceptis Domini delectantur. Tunc quod jubet Deus, præponitur mundo, et blandienti et minanti: calcatur omne visibile, transitur; cogitando, non ambulando, transitur. Non dixi, omne visibile; facile est enim transire quod calcas: sed transitur, dixi omne mutabile. Quoniam quidquid visibile, mutabile: non autem quidquid mutabile, visibile: quia et animus mutabilis est, et tamen invisibilis. Transi omne quod videtur; transi et quod non videtur, et tamen mutatur: ut venias ad eum, qui nec videtur, nec mutatur. Cum veneris ad eum, venies ad Deum.

IX. Sed modo ambula ex fide, mores compone. Longe in alto est ille: nutri pennas. Crede quod nondum potes videre, ut merearis videre quod credis. Tanquam peregrini vivamus, transire nos cogitemus; et minus peccabimus. Agamus potius Domino Deo nostro gratias, quia hujus vitæ ultimum diem et brevem esse voluit et incertum. A prima infantia usque ad decrepitam senectutem breve spatium est. Qui tam diu vixerat, quid ei profuisset si Adam hodie mortuus esset? Quid diu est, ubi finis

¹ 1 Cor. II, 9. — ² Psal. XXXI, II.

est? Hesternum diem nemo revocat: hodiernus a crastino urgetur, ut transeat. Ipso parvo spatio bene vivamus, et illo eamus, unde non transeamus. Et modo cum loquimur utique transimus. Verba currunt, ex ore volant: sic actus nostri, sic honores nostri, sic miseria nostra, sic ista felicitas nostra. Totum transit: sed non expavescamus; « Verbum Domini manet in æternum¹. »

SERMO CCCII².

In solemnitate Martyris Laurentii, I.

I. BEATI martyris Laurentii dies sollemnis hodiernus est. Huic sollemnitati sanctæ lectiones congruæ sonuerunt. Audivimus, et cantavimus, et Evangelicam lectionem intentissime accepimus. Martyrum ergo vestigia imitando sectemur, ne sollemnitates eorum inaniter celebremus. Cujus autem meriti sit memoratus Martyr, quis ignorat? Quis ibi oravit, et non impetravit? Quam multis infirmis meritum ejus etiam temporalia beneficia præstitit, quæ ille contempsit. Concessa sunt enim, non ut precantium permaneret infirmitas; sed ut deterioribus concessis, amor fieret ad appetenda meliora. Quædam enim plerumque parva et ludicra concedit pater parvulis filiis, quæ maxime, nisi acceperint, plorant. Benigna et paterna indulgentia hæc impertit, hæc donat, quæ non vult permanere in filiis suis jam grandiusculis, jam proficientibus. Donat ergo pueris nuces, quibus servat hære-

¹ Isaï. XL, 8. — ² Alias de Diversis III.